
Wat als ouders en leerkrachten er tegen zijn...

KUN JE VACCINATIE VERPLICHTEN?

De maatregelen in verband met de bestrijding van het coronavirus buitelen over elkaar heen. Wat vandaag actueel is, is morgen misschien alweer ingehaald door een nieuwe realiteit. In dit artikel ga ik in op de mogelijkheid voor scholen om leerlingen en personeel te verplichten zich te laten vaccineren. Wellicht heeft de actualiteit mij inmiddels ingehaald, maar de kans is groot dat u zich bij het uitkomen van dit nummer van Basisschoolmanagement over dit onderwerp in een of andere vorm zal moeten buigen. Al was het alleen al omdat een algehele verplichting door de overheid wettelijk gezien bijna niet mogelijk is. Tenminste niet op het moment van schrijven...

Er zijn allerlei hoopgevende geluiden over werkzame vaccins om de verspreiding van het COVID-19 virus in te dammen. Vermoedelijk zal het grootste deel van de Nederlandse bevolking gehoor geven aan het eerste verzoek dat zij ontvangen om zich te laten vaccineren. Maar er zijn toch ook behoorlijke aantallen mensen die blijk geven van twijfels over de vraag of zij bereid zullen zijn zichzelf of hun kinderen te laten vaccineren. Mensen die om religieuze of principiële redenen tegen vaccinatie zijn of grote scepsis hebben tegen het overheidsbeleid rond de bestrijding van het virus. Vaccinweigeraars staan in beginsel in hun recht, omdat een plicht je met een of ander middel te laten inspuiten indruist tegen het grondrecht op lichamelijke integriteit en de persoonlijke levenssfeer.

VRIJ OM 'NEE' TE ZEGGEN?

Betekent dat dan dat het iedereen vrij staat om zich al dan niet te laten vaccineren? En zo ja, wat betekent dat dan voor de veiligheid van anderen, bijvoorbeeld (mede-)leerlingen of leraren? Het is nog erg vroeg om daarover al sluitende uitspraken te doen, maar we kunnen er wel al een grove gooi naar doen. In februari 2020 heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen dat het kinderopvangorganisaties mogelijk maakt kinderen die niet gevaccineerd zijn de deur wijzen. Het is overigens maar de vraag of kinderopvangorganisaties hiertoe niet sowieso gerechtigd zijn, eenvoudigweg omdat hen als private partij geen strobreed in de weg ligt om een 'deurbeleid' te formuleren, zolang dat beleid niet discrimineert. Maar voor scholen ligt dat toch wel een tikje anders. Er geldt namelijk een leerplicht en bovendien mag volgens artikel 2 van het eerste protocol in het Europees Verdrag voor de Rechten van de

Mens (EVRM) niemand het recht op onderwijs worden ontzegd. Een algemene vaccinatieplicht voor leerlingen in het onderwijs komt dus in de knel met deze bepalingen en is daarom niet zo snel te verwachten.

EIGEN BELEID

Maar is een school voor die verplichting dan afhankelijk van een wet? Zou de school niet als onderdeel van het eigen beleid kunnen stellen dat alleen leerlingen die zijn gevaccineerd toegang hebben tot de school? Voor leerlingen die al zijn ingeschreven vormt het niet gevaccineerd zijn in ieder

LEERKRACHTEN KUNNEN ZICH ALTIJD BEROEPE OP HUN RECHT OP LICHAMELIJKE INTEGRITEIT

geval geen geldige reden om als school niet te voldoen aan de plicht om te voorzien in onderwijs (binnen de school). Vaccinatie als toelatingseis voor nieuwe leerlingen is evenmin een haalbare kaart, aangezien dergelijke toelatingseisen moeten zijn gebaseerd op de grondslag van de school, vrij vertaald dus op de bijzondere kenmerken van deze specifieke school (een religieuze of levensbeschouwelijke stroming).

En hoe zit het dan met personeel? Is het mogelijk om leraren te verplichten zich te laten vaccineren? Ook dat ligt niet erg voor de hand. Net als leerlingen kunnen leraren zich natuurlijk beroepen op hun recht op lichamelijke integriteit. De meest haalbare kaart lijkt in dat opzicht om te

MR. BAS VORSTERMANS

advocaat bij Cascade advocaten, b.vorstermans@cascadeadvocaten.nl

propageren en stimuleren dat leraren zich laten vaccineren. Maar dat heeft ook weer een keerzijde. Als een werknemer bijvoorbeeld ernstig ziek wordt van de bijwerkingen van de vaccinatie, moet de werkgever niet alleen het loon tijdens die ziekte doorbetalen, maar kan hij ook nog eens aansprakelijk worden gesteld voor de (mogelijk blijvende) gevolgen van die ziekte.

ZIEK VAN CORONA, MAAR NIET GEVACCINEERD

Stel nu, dat een werknemer ziek wordt van corona terwijl hij de gelegenheid had om zich te laten vaccineren, maar dat niet heeft gedaan? Is de werkgever dan verplicht het salaris door te betalen? Kort gezegd: ja, daar valt niet of nauwelijks aan te tornen. Alleen als een werknemer door opzet of grove nalatigheid ziek zou worden, kan dat anders zijn. De werkgever die een zieke werknemer op zijn salaris wil korten, stuit op verschillende hindernissen, die tezamen haast onneembaar zijn:

1) Hoe weet de werkgever dat de ziekte veroorzaakt is door het coronavirus? Je mag als werkgever niet vragen naar de ziekteoorzaak en als de werknemer die ziekteoorzaak wel

meldt, mag je deze niet registreren (vastleggen in je systeem).

2) Kun je aantonen dat de werknemer opzettelijk (of als gevolg van grove nalatigheid) ziek is geworden? Alleen het feit dat de werknemer zich niet heeft laten vaccineren, is niet voldoende. Je moet ook aantonen dat de werknemer zich vervolgens bewust blootstelt aan het virus. Ga er maar aan staan.

ZORGLEERLINGEN

In specifieke gevallen is het misschien wel mogelijk om als school te bepalen dat uitsluitend werknemers die gevaccineerd zijn in de buurt kunnen komen van specifieke groepen zorgleerlingen. We hebben het dan over leerlingen (bijvoorbeeld in het speciaal onderwijs) die zodanig bevattelijk zijn voor besmetting of waarbij een besmetting zulke ernstige gevolgen heeft, dat ieder risico zo veel als mogelijk moet worden uitgesloten. Personeel dat niet kan of wil verklaren dat zij inderdaad gevaccineerd zijn, zou dan ingezet moeten worden op andere werkzaamheden (en bij andere leerlingen) waarbij dat risico zich niet voordoet. Met uitzondering van de laatstgenoemde schaarse uitzonde-

EEN WETTELIJKE PLICHT IS NIET EENVOUDIG TE REALISEREN

ringen zijn schoolbesturen voor een eventuele vaccinatieplicht volledig aangewezen op de vraag of die plicht wettelijk zal worden opgelegd. En, zoals hierboven ook reeds genoemd, is zo'n wettelijke plicht ook niet heel eenvoudig te realiseren, omdat deze afhankelijk is van de vraag of verantwoord kan worden dat je daarmee inbreuk maakt op grondrechten als de lichamelijke integriteit. Kortom: het is niet of nauwelijks mogelijk om iemand verplicht te stellen zich te vaccineren en het is ook niet reëel te verwachten dat er in de nabije toekomst een (algehele of beperkte) vaccinatieplicht wordt ingevoerd. BSM